

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра журналістики та українознавства

06-10-75М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до виконання практичних завдань та самостійної роботи з
навчальної дисципліни

«Види журналістики за проблематикою»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Журналістика»
спеціальності 061 «Журналістика»
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 3 від 23 лютого
2021 року

Рівне – 2021

Методичні вказівки до виконання практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Види журналістики за проблематикою» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Журналістика» спеціальності 061 «Журналістика» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Фінклер Ю. Е., Клинова-Дацюк Г. Д. – Рівне : НУВГП, 2021. – 35 с.

Укладачі: Фінклер Ю. Е., д.філ.н., професор кафедри журналістики та українознавства; Клинова-Дацюк Г.Д., к.і.н., доцент кафедри журналістики та українознавства.

Відповідальний за випуск: Малевич Л. Д., к.філол.н., доцент, завідувач кафедри журналістики та українознавства.

Керівник групи
забезпечення

Сухаревська Г. В.

© Ю. Е. Фінклер,
Г. Д. Клинова-Дацюк, 2021
© НУВГП, 2021

Передмова

Під час вивчення навчальної дисципліни «Види журналістики за проблематикою» студенти оволодіють комплексом знань, умінь і навичок, необхідних для успішної фахової діяльності при висвітленні найважливіших проблем сучасності, навчатися встановлювати причинно-наслідкові зв'язки у виникненні, розвитку й перебігові певних подій, процесів та явищ в царині політичного та соціального-економічного життя країни.

Мета вивчення дисципліни – дати загальні теоретичні знання про політичну, економічну, соціальну, правову та спортивну журналістику як унікальний різновид професійної інформаційної діяльності.

Основні завдання:

- забезпечити знаннями про специфіку інформаційної роботи політичного журналіста (місце, роль, ефективність, важелі впливу, загрози професійної діяльності при зборі та розповсюдженні політичної інформації);
- навчити працювати у різних жанрах політичної проблематики (цитата, анкета, замітка, коментар, стаття, огляд, бесіда, інтерв'ю, політичний портрет, портрет політика, міжнародний політичний портрет, історико-політичний портрет);
- навчити аналізувати методи і прийоми подачі політичної інформації (визначати приховану політичну рекламу, визначати методи інформаційних маніпуляцій).
- розкрити соціальні й соціально-психологічні функції соціальної журналістики;
- дати поняття «соціальної проблеми» й «соціальної проблематики у ЗМІ»;
- розглянути джерела й методи збору суспільно значущої інформації в рамках соціальної журналістики;

- надати практичні знання зі створення журналістського тексту на соціальну проблематику, його основні компоненти, етапи створення та функції;
- дати загальні відомості про економічну проблематику ЗМІ, забезпечити усвідомлення студентами місця курсу економічної журналістики в системі підготовки журналіста;
- показати роль журналістських матеріалів на економічну тематику в житті суспільства;
- вивчити специфіку висвітлення економічної проблематики каналами ефірних ЗМІ;
- ознайомити зі специфікою проведення журналістських розслідувань у межах економічної, фінансової, бізнесової проблематики;
- дати загальні відомості про правову проблематику ЗМІ;
- надати знання про авторські прийоми та способами подачі повідомлень про кримінальні злочини;
- виробити у студентів уміння працювати з доказами та аргументами в журналістиці;
- дати загальні відомості про спортивну проблематику у ЗМІ;
- розвивати толерантне ставлення до інших, здатність чути чужу думку, розуміти плюралізм ідей, їх відносність.

У процесі викладання курсу передбачено формування таких **компетентностей**:

а) загальних: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях; знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; здатність бути критичним і самокритичним; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК);

б) спеціальних (фахових): здатність виявляти основні тенденції формування сучасного інформаційного простору, зокрема впливи на його зміст, форму та обсяг процесів глобалізації інформаційного простору (ФК);

програмних результатів навчання: виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел, дотримуючись принципів і правил безпечної діяльності; виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань; передбачати реакцію аудиторії на інформаційний продукт чи на інформаційні акції, зважаючи на положення й методи соціальнокомунікаційних наук (РН).

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліна формує міждисциплінарні взаємозв'язки із іншими дисциплінами, перш за все з такими: «Основи журналістики», «Політологія», «Теорія і практика журналістської діяльності», «Соціологія громадської думки», «Інформаційна журналістика», «Аналітична журналістика», «Іміджологія ЗМК», «Реклама в ЗМК»

Розподіл годин практичних занять для денної та заочної форми навчання

Змістова тема	Кількість годин, денна форма	Кількість годин, заочна форма
Змістовий модуль 1. Політична журналістика		
Т.1 Політична журналістика предмет і завдання. Правові та етичні основи політичної журналістики	2 год.	2 год.
Т.2 Політична журналістика як творча діяльність	2 год.	-

Т.3 Типові форми газетно-журнальної політичної журналістики: політична стаття, замітка, коментар	2 год.	-
Т.4 Типові форми газетно-журнальної політичної журналістики: політичне інтерв'ю	2 год.	-
Т.5 Політичний репортаж. Політичний портрет	2 год.	
Змістовий модуль 2. Економічна журналістика		
Т.6 Економічна журналістика: предмет і завдання	2 год.	-
Тема 7 Висвітлення економічної проблематики в українських ЗМІ.	2 год.	-
Т.8 Специфіка підготовки тексту з економічної проблематики	2 год.	2 год.
Змістовий модуль 3. Соціальна журналістика		
Т.9 Типологічні особливості й функції соціальної журналістики. Поняття соціальної проблеми й соціальної проблематики в ЗМІ.	2 год.	-
Т.10 Актуальні соціальні проблеми та особливості їх висвітлення в ЗМІ	2 год.	2 год
Т.11 Соціальна реклама як ефективний освітній захід в	2 год.	-

рамках висвітлення соціальної проблематики в мас-медіа		
Змістовий модуль 4. Правова журналістика		
Т.12 Правова журналістика: предмет і завдання	2 год.	-
Т.13 Правова та кримінально-правова проблематики у ЗМІ	2 год.	2 год.
Т.14 Взаємодія мас-медіа та органів державної влади	2 год.	-
Змістовий модуль 5. Спортивна журналістика		
Т. 15 Спортивна журналістика в системі соціальних інститутів суспільства	2 год.	-
Т.16 Типології спортивних засобів масової комунікації	2 год.	-
Т.17-18 Особливість роботи спортивного журналіста	4год.	2 год.
Разом	36 год.	10 год.

Змістовий модуль 1. Політична журналістика

Тема 1.Політична журналістика: предмет і завдання. Правові та етичні основи політичної журналістики

План

1. Політична журналістика: предмет і завдання.
2. Журналістика як галузь соціально-політичної діяльності в системі соціального управління.
3. Соціально-правова регламентація діяльності ЗМІ в Україні.

4. Права та обов'язки журналістів.
5. Основні принципи та норми етичної діяльності політичних журналістів.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. У чому полягає актуальність курсу «Види журналістики за проблематикою»? Прокоментуйте всі її аспекти.

2. З'ясуйте мету і завдання курсу

3. Розкрийте зміст понять: «журналістика», «політика», «політична журналістика», «політична проблематика ЗМІ».

4. Які фактори зумовлюють громадсько-політичну вагу політичного журналіста?

5. Проаналізуйте передумови вільної діяльності політичного журналіста: право вибору ЗМІ, можливість самостійно діяти у межах чинного законодавства, усвідомлене морально-етичне ставлення до неправди і несправедливості.

6. Розкрийте зміст понять: «свобода слова», «свобода преси», «свобода творчості». Поняття «свободи преси» у міжнародних правових документах.

7. Ознайомтеся із «Загальною декларацією прав людини», «Європейською конвенцією про захист прав та основоположних свобод людини», «Міжнародним пактом про захист громадянських та політичних прав людини».

8. Поняття «свободи преси в українському законодавстві»:

- Конституція України,
- Закон України «Про інформацію»,
- Закон України «Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні»,
- Закон України «Про телебачення та радіомовлення» тощо.

9. Розкрийте форми законодавчого, економічного, політичного обмеження свободи преси.

10. Підготуйте інформацію про історію світової та української цензури.

11. Проаналізуйте обмеження функціонування політичної журналістики (відкрита та прихована цензура).

12. Ознайомтеся з українським законодавством про заборону цензури: Конституція України, Закон України «Про інформацію», Закон України «Про друковані ЗМІ (пресу) в Україні».

13.
Які фактори обумовлюють маніпулятивний характер політичної журналістики?

14.
Назвіть професійні якості, якими повинен володіти політичний журналіст.

15.
Які завдання стоять перед політичним журналістом в умовах становлення громадянського суспільства?

Література (*Тут і далі вказано номери джерел у списку рекомендованої літератури).

[2,4, 5,6,10,11,15,17, 19]

Тема 2. Політична журналістика як творча діяльність

План

1. Різноманітність творчого продукту в сучасній політичній журналістиці.
2. Методи збирання фактажу: спостереження, опрацювання документів, інтерв'ю, соціологічні дослідження, анкетування, експеримент.
3. Стадії творчого процесу: задум, концепція, ідея твору.
4. Процес написання журналістського твору: сюжет, конфлікт, композиція, заголовок.

5. Аргументація в політичній журналістиці.
6. Полеміка в політичній журналістиці.
7. Політичні ток-шоу та практика газетно-журнальних політичних інтерв'ю і бесід як платформа для політичної полеміки.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте методи збирання фактажу: спостереження, опрацювання документів, інтерв'ю, соціологічні дослідження, анкетування, експеримент.
2. Проаналізуйте стадії творчого процесу: задум, концепцію, ідею твору.
3. Детально вивчіть процес написання журналістського твору: сюжет, конфлікт, композиція, заголовок.
4. Яка роль аргументації в політичній журналістиці?
5. Що таке полеміка?
6. Охарактеризуйте принципи, прийоми та засоби полеміки.
7. Ознайомтеся і перегляньте політичні ток-шоу. Проаналізуйте їх тематику та проблематику.
8. З'ясувати і розуміти: джерела влади, основні риси інформаційного суспільства?
9. Що таке держава?
10. Чим громадянське суспільство відрізняється від інших форм суспільств?
11. Чим ідея відрізняється від ідеології?
12. Чим диктатура відрізняється від авторитаризму?
13. Ознайомтеся з методами ведення політичних інтерв'ю.
14. Здійсніть огляд найбільш значущих політичних подій, що відбулися за тиждень.

Практична робота.

Переглянути розширені інтерв'ю або виступи відомих політичних осіб і за ними написати інформаційні повідомлення, які б повністю передали усі інформаційні приводи, згадані під час інтерв'ю чи виступу.

Література

[2, 4, 5,6, 10, 11, 15, 17, 19]

Тема 3. Типові форми газетно-журнальної політичної журналістики: політична стаття, замітка, коментар

План

1. Інформаційні жанри в загальній системі журналістських жанрів.
2. Поняття «новина». Схеми побудови новинних матеріалів.
3. Стаття і замітка: характеристика жанру, різновиди та структура.
4. Коментар як жанр і метод.
5. Рецензія як жанр, його предмет аналізу.
6. Лист як жанр аналітичної журналістики.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з інформаційними жанри в загальній системі журналістських жанрів.
2. Дайте визначення поняття «новина». Опрацюйте схеми побудови новинних матеріалів.
3. Охарактеризуйте особливості написання політичної статті.
4. Дайте визначення поняття «замітка».

5. Особливості створення замітки на матеріалі прес-конференції, наукової конференції, круглого столу.
6. Характерні риси політичні замітки.
7. Особливості і методика створення коментарів.
8. Ознайомтеся з різновидами рецензій: анотаційна рецензія, відкритий лист, аналітична рецензія. Моно-рецензії і полі-рецензії.
9. Ознайомтеся з основними видами листів: відкритий лист, заяви, послання, звернення, сповідь, привітання. Колективний лист. Специфічні жанрові особливості огляду.

Практична робота.

Переглянути політичні статті, замітки у провідних українських газетах. Підготувати аналітичну статтю на актуальну політичну тематику.

Література

[2, 4, 5, 6, 10, 11, 15, 17, 19]

Тема 4. Типові форми газетно-журнальної політичної журналістики: політичне інтерв'ю

План

1. Специфіка і функції інтерв'ю.
2. Форми інтерв'ю: інтерв'ю-монолог, інтерв'ю-діалог, інтерв'ю-полілог (формат «токшоу»).
3. Специфіка політичного інтерв'ю.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Розкрийте роль інтерв'ю в системі інформаційних жанрів.

2. Розкажіть про форми інтерв'ю: інтерв'ю-монолог, інтерв'ю-діалог, інтерв'ю-полілог (формат «токшоу») та їх особливості.
3. Чим відрізняється політичне інтерв'ю? Вкажіть його особливості.
4. Ознайомтеся з методикою створення політичного інтерв'ю.

Творча робота в аудиторії в жанрі аналітичного та портретного інтерв'ю.

Скласти десять питань біографічного, а також десять питань проблемно-аналітичного характеру до обраних політичних діячів(кожен обирає одного). Питання заслуховуються і обговорюються у групі. Після обговорення кожен студент обирає п'ять найбільш ефективних запитань і готує біографічно-аналітичну анкету.

Практичне завдання.

Сформулювати питання політичного інтерв'ю на тему: «Переваги і ризики децентралізації».

Література

[2, 4, 5,6, 10, 11, 15, 17, 19]

Тема 5. Політичний репортаж. Політичний портрет

План

1. Чеська та американська школа політичного репортажу.
2. Політичний портрет / Портрет політика – аналітико-публіцистичний жанр.

3. Інформаційне тло політичного портрета, методи його створення.
4. Функції портрета політика в інформаційному дискурсі

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся із здобутками чеської школи політичного репортажу. Репортаж як форма світогляду та способу життя: спадщина Юліуса Фучика. Герой і антигерой у спадщині Ю. Фучика.
2. Американська школа політичного репортажу на прикладі професійної діяльності Джона Ріда. Історико-політичне значення твору «Мексика, що повстала». Людина, подія, образ, ідея в репортажах Д. Ріда.
3. Поняття «політичний портрет».
4. Ознайомтеся з образом політичного діяча (партії, суспільного руху) в політичному портреті.
5. Політичний портрет на перетині суспільних, журналістських та політичних інтересів.
6. Розкрийте особливості жанру політичного портрету: «міжнародний політичний портрет», «власне політичний портрет», «портрет політика».
7. Проаналізуйте роль інформаційного тла у політичному портреті:
 - 1) офіційні біографії політичних діячів;
 - 2) політичні програми, політичні праці;
 - 3) витяги з партійних засідань, записи засідань парламенту, записи телевізійних політичних сюжетів, інтерв'ю, ток-шоу;
 - 4) уся сукупність надрукованих інтерв'ю з політиком;
 - 5) архіви преси;
 - 6) авторське інтерв'ю;
 - 7) коментар політичних опонентів;

- 8) коментар політолога;
- 9) опитування соціологічних інститутів.
8. Ознайомтеся з методами політичного портретиста:
 - 1) системний аналіз; 2) порівняльний аналіз;
 - 3) психологічний аналіз (психобіографічний та психоісторичний); 4) прогностичний аналіз.
9. Розкрийте функції портрета політика в інформаційному дискурсі:

Практична завдання.

Підготувати політичний портрет сучасного політика.

Література

[2, 4, 5, 6, 10, 11, 15, 17, 19]

Змістовий модуль 2.

Економічна журналістика

Тема 6. Економічна журналістика: предмет і завдання

План

1. Предмет і завдання курсу, напрямки висвітлення економічної проблематики в ЗМІ.
2. Етичні засади висвітлення економічної проблематики в ЗМІ.
3. Спеціалізовані економічні видання.
4. Економічна термінологія.
5. Джерела економічної інформації.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Визначіть предмет та основні завдання «економічної журналістики».
2. Розкажіть про суспільні функції економічної журналістики.
3. Ознайомтеся і проаналізуйте основні етичні засади висвітлення економічної тематики в ЗМІ.

4. Підготуйте інформацію про історію та тенденції розвитку економічної преси.
5. Опрацюйте спеціалізовані економічні видання «Економічна правда», «Економіка та бізнес» «День» та ін., зверніть увагу на тематику та методику написання матеріалів.
6. Дайте визначення понять «ринкова економіка», «підприємництво», «ВВП», «інфляція», «антимонопольна політика», «аграрна політика», «валютний кошик», «аудит» та ін.
7. Опрацюйте економічну термінологію.
8. Ознайомтеся з джерелами економічної інформації:
 - *нормативні акти, галузеві інструкції, положення;*
 - *розпорядження, які регулюють діяльність і розвиток окремих галузей та виробництв;*
 - *офіційні статистичні дані, які оприлюднюються в публічних виданнях (інформаційних бюлетенях, довідниках, щорічниках) та відображають стан і динаміку економічного розвитку окремих суб'єктів господарювання, галузей, регіонів, економіки країни в цілому;*
 - *матеріали звітності окремих підприємств тощо.*
9. Яка їх роль в текстах економічного характеру.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 23, 27]

Тема 7. Висвітлення економічної проблематики в українських ЗМІ

План

1. Економічна проблематика на сторінках загальнонаціональних ЗМІ.

2. Фінанси, підприємництво, інвестування, нерухомість, сільське господарство: висвітлення в ЗМІ.
3. Регіональна економіка на сторінках місцевих газет.
4. Методи і прийоми висвітлення економічних тем. Аналіз журналістських матеріалів економічної проблематики.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте економічну проблематику на сторінках видань «Економічна правда», «День», «Економіка та бізнес» та ін.
2. Проаналізуйте особливості висвітлення тематики фінансів, підприємництва, інвестування, нерухомості, сільського господарства на сторінках загальнонаціональних та регіональних видань.
3. Ознайомтеся з методами і прийомами висвітлення економічних тем.
4. Проаналізуйте журналістські матеріали з економічної проблематики.

Практичне завдання.

Проаналізувати методику висвітлення розвитку регіональної економіки на сторінках місцевої преси. Визначити провідні теми та особливості написання економічних статей.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 23, 27]

Тема 8. Специфіка підготовки тексту з економічної проблематики

План

1. Жанри подання економічної інформації.
2. Аналітичні жанри: економічний огляд, економічний коментар, інтерв'ю, журналістське розслідування.
3. Оформлення економічного тексту.
4. Економічна і фінансова аналітика: глосарій.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся із жанрами подання економічної інформації.
2. Опрацювати у національній і регіональній пресі економічні статті, огляди, коментарі та замітки. Визначити методику та особливості написання.
3. Ознайомтеся зі специфікою формування заголовка, заголовкового комплексу в текстах економічної проблематики.
4. Ознайомитися зі специфікою проведення журналістських розслідувань в межах економічної, фінансової, бізнесової проблематики.

Практична робота.

Написати статтю з економічного розвитку Рівненщини.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 23, 27]

Змістовий модуль 3. Соціальна журналістика

Тема 9. Типологічні особливості й функції соціальної журналістики. Поняття соціальної проблеми й соціальної проблематики в ЗМІ

План

1. Типологічні особливості й функції соціальної журналістики: варіативність тлумачень і визначень.
2. Поняття соціальної проблеми й соціальної проблематики в ЗМІ.
3. Джерела й методи збору суспільно значущої інформації.
4. Соціальна журналістика як сфера творчої діяльності.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення «соціальної журналістики».
2. Охарактеризуйте методи і цілі соціальної журналістики.
3. Висвітліть головні тематичні напрямки соціальної журналістики.
4. Розкрийте функції соціальної журналістики.
5. Охарактеризуйте методи подання інформації з соціальної проблематики.
6. Проаналізуйте джерела збору суспільно-значущої інформації: опитування, інтерв'ю, анкетування та ін.
7. Вивчіть методику роботи з даними джерелами.

Практична завдання.

Ознайомитися з методикою написання статей з соціальної тематики у місцевій пресі. Підготувати замітку на соціальну тематику.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 21, 23, 26, 27]

Тема 10. Актуальні соціальні проблеми та особливості їх висвітлення в ЗМІ

План

1. Права дітей в фокусі українських ЗМІ.
2. Молодіжна проблематика й загальні особливості її висвітлення в медіа.
3. Гендерна політика й сучасні мас-медіа.
4. Тема торгівлі людьми та її висвітлення у ЗМІ.
5. Організація і проведення сучасними засобами масової комунікації профілактики ВІЛ/СНІДу й наркоманії.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати журналістські матеріали з тематики прав дитини.
2. Ознайомитися із законодавством, яке мають дотримуватися ЗМІ, залучаючи дітей до медіа матеріалів.
3. Опрацювати пам'ятку «Як проводити інтерв'ю з дитиною».
4. Опрацювати методичні рекомендації з питань дотримання прав дитини засобами масової інформації, ухвалені Комітетом із питань свободи слова та інформаційної політики.
5. Проаналізувати методику та особливості висвітлення молодіжної тематики в ЗМІ.
6. Проаналізувати основні проблематичні напрямки при висвітленні гендерної політики в ЗМІ.
7. Проаналізуйте підходи у ЗМІ до висвітлення теми торгівлі людьми.

8. Розкрийте вплив ЗМІ на профілактику ВІЛ/СНІДУ й наркоманії.

Практична завдання.

Підготувати статтю про порушення прав дітей до місцевої преси.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 21, 23, 26, 27]

Тема 11. Соціальна реклама як ефективний освітній захід в рамках висвітлення соціальної проблематики в мас-медіа

План

1. Поняття «соціальна реклама»: варіативність визначень й особливості тлумачення.
2. Функції соціальної реклами, основні завдання й цілі.
3. Види соціальної реклами соціальних служб.
4. Ефективність і дієвість соціальної реклами.
5. Соціальна реклама як компонент інформаційної кампанії.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення поняття «соціальна реклама».
2. Висвітліть варіативність визначень «соціальної реклами» й особливості тлумачення.
3. Охарактеризуйте принципи створення соціальної реклами.
4. Розкрийте функції соціальної реклами, основні завдання й цілі.

5. Схарактеризуйте принципи поширення соціальної реклами.

6. Висвітліть загальні й спеціальні вимоги до соціальної реклами.

7. Розкрийте головні напрямки соціальної реклами.

8. Розкажіть про види соціальної реклами соціальних служб.

9. Висвітліть причини ефективності та неефективності соціальної реклами.

10. Розкрийте загальні особливості виготовлення та розміщення соціальної реклами.

11. Роль соціальної реклами в інформаційній кампанії.

Література

[1, 2, 3, 6, 12, 13, 17, 21, 23, 26, 27]

Змістовий модуль 4. Правова журналістика

Тема 12. Правова журналістика: предмет і завдання

План

1. Предмет і завдання курсу, напрямки висвітлення правової та кримінально-правової проблематики в ЗМІ.

2. Сутність поняття «правова інформація».

3. Джерела інформації (легітимні чи нелегітимні, приховані або відкриті, надійні чи сумнівні) та використання їх журналістами.

4. Законодавчі норми про інформацію з обмеженим доступом – конфіденційну або таємну.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Розкажіть про предмет і задання правової журналістики.

2. Охарактеризуйте основні напрямки висвітлення правової та кримінально-правової проблематики в ЗМІ.

3. Дайте визначення «правова інформація».

4. Ознайомтеся з джерелами інформації (легітимними чи нелегітимними, прихованими або відкритими, надійними чи сумнівними) та використання їх журналістами.

5. Опрацюйте законодавчі норми про інформацію з обмеженим доступом – конфіденційну або таємну. Закон «Про доступ до публічної інформації».

Література

[1, 2, 4, 5, 7, 10, 11, 15, 17, 19, 23, 25]

Тема 13. Правова та кримінально-правова проблематики у ЗМІ

План

1. Поняття «правова культура». Мас-медіа та формування правової свідомості і правової культури громадян.
2. Висвітлення у пресі проблем діяльності судової гілки влади.
3. Проблема антинаркотичних публікацій у пресі та виступів на телебаченні.
4. Місце у пресі та на телебаченні оперативної кримінальної хроніки. Функції ЗМІ у протистоянні криміналу.
5. Авторські прийоми та способи подачі цих матеріалів.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення поняття «правова культура» та «правова культура особистості».

2. Розкрийте роль мас-медіа у формуванні правової свідомості і правової культури громадян.

3. Підготуйте інформацію про правовий нігілізм як антипод правової культури.

3. Проаналізуйте висвітлення у пресі проблем діяльності судової гілки влади.

4. Ознайомтеся з проблематикою антинаркотичних публікацій у пресі та виступів на телебаченні.

5. Заверніть увагу на роль та значення у пресі, телебаченні оперативної кримінальної хроніки.

6. Визначіть перевага та недолік повідомлень про кримінальні злочини.

7. Проаналізуйте авторські прийоми та способи подачі матеріалів кримінальної хроніки.

8. Виокреміть функції ЗМІ у протистоянні криміналу.

9. Проаналізувати місце кримінальної хроніки на сторінках місцевої преси та місцевого телебачення.

Практичне завдання.

Підготувати повідомлення про кримінальний злочин.

Література

[1, 2, 4, 5, 7, 10, 11, 15, 17, 19]

Тема 14. Взаємодія мас-медіа та органів державної влади

План

1. Основні засади взаємодії мас-медіа та органів державної влади.

2. Взаємодія мас-медіа з Верховною Радою, Кабінетом Міністрів та судовими органами влади.
3. Форми співпраці та взаємодії журналістів і окремих мас-медіа із правоохоронними органами.
4. Права журналістів на звернення до державних інституцій.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Підготуйте інформацію про основні засади висвітлення мас-медіа діяльності органів державної влади.
2. Проаналізуйте етичні стандарти взаємодії мас-медіа з органами державної влади.
3. Проаналізуйте особливості висвітлення діяльності Верховної Ради.
4. Ознайомтеся з процедурою акредитації представників мас-медіа для висвітлення діяльності Верховної Ради.
5. Підготуйте інформацію про взаємодію мас-медіа з урядом та органами виконавчої влади.
6. Ознайомтеся з урядовими веб-сайтами, які важливими інформаційними ресурсами для журналістів.
7. Як оскаржити відмову органу державної влади у наданні публічної інформації?
8. Які загальні правила акредитації представників мас-медіа органами державної влади визначені Законом України «Про інформацію»?
9. Які підрозділи органів державної влади уповноважені взаємодіяти з мас-медіа, їх основні форми роботи?
10. Якими є міжнародні етичні стандарти взаємодії мас-медіа з органами державної влади?
11. Які основні етичні стандарти взаємодії мас-медіа з органами державної влади визначені у Кодексі етики українського журналіста?

12. Якими є загальні засади висвітлення діяльності судових органів, визначені законодавством?
13. Які особливості участі представників мас-медіа у судових засіданнях при розгляді кримінальних, цивільних, адміністративних, господарських справ?
14. Якими є правила здійснення фото- та відеозапису судових засідань при розгляді кримінальних, цивільних, адміністративних, господарських справ?
15. Як представник мас-медіа може ознайомитися з судовими рішеннями?
16. Якими є особливості взаємодії представників мас-медіа з суддями? Повноваження суддів-спікерів.
17. Якими є функції Прес-центру судової влади у взаємодії з представниками мас-медіа?
18. Охарактеризуйте веб-портал судової влади, як інформаційний ресурс для представників мас-медіа.
19. Які рекомендації важливо враховувати журналісту під час спілкування з посадовою особою органу державної влади?

Практичне завдання.

Підготувати замітку про роботу місцевих органів влади.

Література

[1, 2, 4, 5, 7, 10, 11, 15, 17, 19, 21, 23, 25, 28]

Тема 15. Спортивна журналістика в системі соціальних інститутів суспільства

План

1. Предмет і завдання спортивної журналістики.
2. Історія спортивної журналістики.
3. Жанри спортивної журналістики.
4. Спортивна термінологія.

5. Морально-етичні проблеми спорту та спортивної журналістики.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Розкажіть про предмет і задання спортивної журналістики.
2. Підготуйте інформацію про історію розвитку спортивної журналістики.
3. Охарактеризуйте жанри спортивної журналістики: інформаційні, аналітичні, художньо-публіцистичні.
4. Охарактеризуйте інформаційні жанри: замітка, репортаж, звіт.
5. Підготуйте інформацію аналітичні жанри: стаття, коментар.
6. Охарактеризуйте художньо-публіцистичні жанри: портретний нарис.
7. Висвітліть роль ЗМІ у розвитку професійного та олімпійського спорту.
8. Опрацюйте спортивну термінологію.
9. В чому полягають морально-етичні проблеми спортивної журналістики?

Література

[2, 7, 10, 11, 15, 17, 19, 21]

Тема 16. Типології спортивних засобів масової комунікації

План

1. Типології спортивних ЗМК.

2. Періодичні видання з спортивної тематики.
3. Спортивні видання в інтернеті.
4. Спеціалізовані телевізійні канали.

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Висвітліть типи спортивних ЗМК.
2. Розкажіть про особливості висвітлення спортивної інформації в періодичній пресі України.
3. Система й стратегія у висвітленні спорту, тематична спрямованість, жанрова палітра.
4. Проаналізуйте спортивну тематику на шпальтах українських періодичних видань.
5. Проаналізуйте спортивну тематику на шпальтах міжнародних періодичних видань.
6. Проаналізуйте тематику та методику написання статей в спортивних виданнях в інтернеті.
7. Перегляньте спортивні телеканали і програми та проаналізуйте їх спортивну проблематику.
8. Проаналізуйте журналістські матеріали спортивної проблематики.

Література

[2, 7, 10, 11, 15, 17, 19, 21]

Тема 17-18. Особливість роботи спортивного журналіста План

1. Методика роботи спортивного журналіста: вибір теми, збір інформації, вибір жанру, робота над словом.

2. Методика збору інформації (інтерв'ю, спостереження, вивчення документів, соціологічне опитування, провокація події). Вибір жанру.
3. Види акредитації спортивних журналістів (при засобах масової інформації та на окремих змаганнях).

Запитання для актуалізації знань та завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтеся з методикою роботи журналіста на спортивну тематику.
2. Опрацюйте методи роботи з інформацією у спортивній журналістиці.
3. Розкрийте особливості роботи спортивного журналіста в електронних ЗМІ.
4. Розкажіть про специфіку роботи журналіста в прямому ефірі.
5. Висвітліть ключові риси спортивного журналіста: емоційність, готовність до імпровізації, багатство мови тощо.
6. Розкрийте майстерність спортивного коментаря.
7. Ознайомтеся з правилами акредитації спортивних журналістів.
8. Висвітліть види акредитації спортивних журналістів: постійна та тимчасова.

Практичні завдання

1. Підготувати статтю на спортивну тематику.
2. Підготувати відеорепортаж про розвиток різних видів спорту в НУВГП.

Література

[2, 7,10, 11, 15, 17, 19, 21]

Рекомендована література

Основна література

1. Андрійчук М. Взаємодія мас-медіа та органів державної влади : навч. посібник. Київ : КІП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 114 с.
2. Алексеев К., Ильченко С. Спортивная журналистика. Москва, 2013. 427 с.
3. Бель Б., Бурмагін О., Хоменюк О. Посібник журналістських розслідувань. Теорія та практика. Київ, 2013. 190 с.
4. Гриценко О. Суспільство. Держава. Інформація. К. : Інститут журналістики, 2001. 215 с.
5. Дуцик Д. Політична журналістика. Київ : Києво-Могилянська академія, 2005. 138 с.
6. Проблематика ЗМІ : навч. посібник у 2 т. / Ред. і упор. О. Холод. Київ, 2011. Т.1. 521 с.
7. Проблематика ЗМІ : навч. посібник у 2 т. / Ред. і упор. О. Холод. Київ, 2011. Т.2. 560 с.

Додаткова література

8. Антипов К. В., Баженов Ю. К. Паблिकрилейшнз для коммерсантов. Москва, 2000. 132 с.
9. Барыбина И. Ф., Долгорукова А. П. В паутине маркетинга. М., 1982. 116 с.
10. Берн Э. Игры, в которые играют люди. Психология человеческих отношений. Минск, 1992. 384 с.
11. Блэк С. Паблिकрилейшнз. Что это такое? Москва, 1994. 214 с.
12. Взаємодія журналістів із працівниками міліції під час масових заходів / І. Шашкін, С. Томіленко, Ю. Луканов та ін. ; Координатор проектів ОБСЄ в Україні. Київ, 2014. 54 с.

13. Даниленко С. І., Петрів Т. І. Робота власного та спеціального кореспондентів за кордоном. Київ, 1999. 247 с.
14. Журналістська етика : посібник для підготовки до державного іспиту / В. Іванов, Є. Маслов, В. Павлів та ін. За ред. В. Мостового та В. Різуна. Київ : ТЗОВ «ЗН УА», 2014. 224 с.
15. Зернецька О. В. Глобальний розвиток ЗМІ і міжнародні відносини. Київ, 1999. 351 с.
16. Комунікація: демократичні стандарти в роботі органів державної влади. За заг. ред. Н. Дніпренко. Київ : ТОВ «Вістка», 2008. 164 с.
17. Крос К. Політична комунікація і висвітлення новин у демократичних суспільствах: перспективи конкуренції / К. Крос, Р. Гакет ; пер. з англ. Р. Ткачук. Київ : Основи, 2000. 142 с.
18. Мас-медіа на перехідному етапі: система мас-медіа, політична комунікація, аспекти журналістики, методи дослідження / за ред. Р. Блюма, М. Герольд, В. Іванова, В. Різуна. Київ, 2001. 302 с.
19. Мелещенко О. К., Чічановський А. А., Шкляр В. І. Інформація, інформаційний. Словник термінів і понять для журналістів і політологів. Київ, 2007. 72 с.
20. Мащенко І. Лики і лиця телерадіопростору. Київ, 2003. 400 с.
21. Михайлов С. А. История зарубежных СМИ : учебное пособие. СПб. : Издательство Михайлова В. А., 2006. 256 с.
22. Мукомела О. Перші кроки міжнародної журналістики в Україні. *Українська журналістика в контексті світової*. Вип. 5. Київ, 2001. С. 61–66.
23. Сапунов В. И. Зарубежные информационные агентства. СПб. : Издательство Михайлова В. А., 2006. 384 с.
24. Слісаренко І. Ю. Паблік рилейшнз. Київ, 2001.

25. Свобода інформації в Україні та світі. Теорія та практика / упоряд. О. М. Павліченко, Р. І. Стадник ; ГО «Харківська правозахисна група». Харків : ТОВ «Видавництво права людини», 2015. 216 с.
26. Українська журналістика: вчора, сьогодні, завтра. Кн. 3. Київ, 1998.
27. Шкляр В. Мас-медіа і виклики нового століття. Київ : Грамота, 2003. 40 с.
28. Як оскаржити порушення права на доступ до публічної інформації : практичний посібник / Центр демократії та верховенства права. Київ, 2016. 96 с.

Інтернет-ресурси

Електронна бібліотека Інституту журналістики (www.journ.univ.kiev.ua).

1. Детектор медіа <https://detector.media/>
2. Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення»
3. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2782-12#Text>
4. Закон України «Про інформацію» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
5. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text>
6. Медіалаб <https://medialab.online/>
7. Медіакритика www.mediakrytyka.info/drukovani/merezheva-etyka-zhurnalistiv.html
8. Міністерство Юстиції України <http://www.minjust.gov.ua/0/11739>

9. Радіомовлення
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/538/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Суспільне мовлення <https://suspilne.media/>
11. Українська правда <https://www.pravda.com.ua/>
12. Чернікова Л.Ф, Культура і техніка мовлення в телерадіожурналістиці:
<https://core.ac.uk/download/pdf/87389433.pdf>

Перелік орієнтовних питань для іспиту

1. Предмет і завдання курсу «Види журналістики за проблематикою».
2. Основні джерела вивчення дисципліни. Структура курсу.
3. Загальна характеристика проблемно-тематичних напрямків дисципліни.
4. Політична журналістика. ЗМІ як один з найважливіший чинників розвитку політичної системи.
5. Динаміка розвитку ролі ЗМІ в політичних процесах.
6. Свобода слова та висвітлення проблем, пов'язаних зі свободою слова.
7. Роль та місце ЗМІ у відносинах між громадянським суспільством та правовою державою.
8. Політична журналістика в новітній історії України.
9. Преса і електорат: специфіка взаємовідносин.
10. Політична кампанія у пресі.
11. Постановка політичної проблеми та окреслення шляхів її розв'язання у ЗМІ.
12. Фактори ефективності впливу журналістського тексту.
13. Сучасна українська політична портретистка.
14. Політична журналістика в інформаційному суспільстві.
15. Історія та тенденції розвитку економічної преси.
16. Суспільні функції економічної журналістики.
17. Українська спеціалізована економічна преса.

18. Економічна проблематика на сторінках загальнонаціональних ЗМІ.
19. Основні напрямки економічної політики України на шпальтах суспільно-політичних видань.
20. Висвітлення проблем, пов'язаних із фінансами.
21. Висвітлення проблем, пов'язаних із підприємництвом.
22. Висвітлення проблем, пов'язаних із інвестуванням.
23. Висвітлення проблем, пов'язаних із сільським господарством, нерухомістю тощо.
24. Методи і прийоми висвітлення економічних тем.
25. Джерела економічної інформації.
26. Написання економічних текстів для різних типів видань.
27. Актуальність соціальної журналістики.
28. Висвітлення проблем прав дітей.
29. Молодіжна проблематика й загальні особливості її висвітлення в медіа.
30. Гендерна політика й сучасні мас-медіа.
31. Тема торгівлі людьми та її висвітлення у ЗМІ.
32. Організація і проведення сучасними засобами масової комунікації профілактики ВІЛ/СНІДу й наркоманії.
33. Предмет і завдання курсу, напрямки висвітлення правової та кримінально-правової проблематики в ЗМІ.
34. Джерела інформації правової журналістики.
35. Висвітлення у пресі проблем діяльності судової гілки влади.
36. Проблематика антинаркотичних публікацій у пресі та виступів на телебаченні.
37. Місце у пресі та на телебаченні оперативної кримінальної хроніки. Функції ЗМІ у протистоянні криміналу.
38. Авторські прийоми та способи подачі цих матеріалів.
39. Основні засади взаємодії мас-медіа та органів державної влади.

- 40. Висвітлення діяльності Верховної Ради та Кабінету Міністрів.
- 41. Висвітлення діяльності судових органів.
- 42. Висвітлення діяльності місцевих органів влади.
- 43. Предмет і завдання спортивної журналістики.
- 44. Жанри спортивної журналістики.
- 45. Написання текстів зі спортивної тематики.